

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 – 13 жовтня 2017 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Видання присвячене

115-річчю Одеської національної академії харчових технологій

**та 5-річчю Навчально-наукового інституту прикладної
економіки і менеджменту ім.Г.Е.Вейнштейна**

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 12-13 жовтня 2017р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2017. – 291 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Ангелов Г.В. – д-р філософії, проф., Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., доц., Купріна Н.М. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. – к.с.н., доц., Савенко І.І. – д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 3 від 03.10.2017 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису
Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність
наданих матеріалів

спеціалізувалися на харчовій промисловості. Без цих мінімальних дій, промисловість нашої держави далі буде сильно відставати на міжнародній арені від своїх конкурентів.

Література

1. Сумець О.М., Ігнатова Є.М., «Товарна інноваційна політика», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1452010650421/marketing/traktuvannya_ponyattya_innovatsiya_osnovni_oznaki_innovatsiyi
2. Інновації харчової промисловості. Оздоровчі харчові продукти як основний об'єкт інновацій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://enuftir.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/630/3/1106%20_1_.pdf
3. Безродна С.М., Хащева Т.П. Інноваційний розвиток діяльності підприємств харчової промисловості на сучасному етапі розвитку економіки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/bezrodna-sm-hascheva-tp-innovatsiyiniy-rozvitok-diyalnosti-pidpriemstv-harchovoyi-promislovosti-na-suchasnomu-etapi-rozvitku-ekonomiki/>
4. Журнал «Вісник», №40, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7628>
5. Губіна В.В., «Інновації як фактор конкурентоспроможності в харчовій промисловості», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3764>

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Баранюк Х.О., аспірант

Одеська національна академія харчових технологій

Ефективне функціонування будь-якого підприємства залежить, в першу чергу, від ефективності його діяльності та конкурентоспроможності, від якої залежить швидкість просування виробленої підприємством продукції, підвищення попиту та отримання можливості покращення фізичних та якісних характеристик продукції для задоволення вибагливих покупців, зайняття вагомій позиції на ринках, а також отримання значних переваг перед іншими товаровиробниками тощо.

Попередні дослідження показали, що в умовах сучасного високого рівня конкуренції, мінливості факторів, які впливають на економічні процеси в Україні, що пов'язано з відкритістю національного ринку, вітчизняним підприємствам для забезпечення власної стабільності функціонування на ринку, можливості лідирування на ньому, залучення інвестицій, можливості приймати участь у масштабних, а отже і прибуткових проектах, реалізації власної продукції у більшому обсязі на більш вигідних умовах [1,с.30], необхідно, забезпечити конкурентоспроможність підприємства і ефективно управляти [2,с.113]. Особливо, це є важливим саме для харчової промисловості, як галузі, що формує та впливає на продовольчу безпеку країни та її економічний рівень в цілому. Проведені дослідження показали, що саме для розвитку підприємств малого

бізнесу, який є важливим для підвищення ефективності діяльності підприємств харчової промисловості і забезпечення їх конкурентоспроможності та, відповідно, для покращення стану економіки в країні, необхідно провести дослідження факторів впливу зовнішнього середовища та розглянути сучасні методи оцінювання конкурентоспроможності підприємств.

Як показало дослідження [2, с. 114-115], не існує єдиного системного підходу в виборі методу оцінки конкурентоспроможності для підприємства, яких є велика кількість, особливо це стосується підприємств саме малого бізнесу, як однієї із специфічних ланок економіки країни. Проведений аналіз публікацій вчених [2, с. 115] стосовно застосування конкретних методів оцінки конкурентоспроможності підприємства, показав, що жоден з авторів не виділяє якийсь певний метод, а найбільш ефективним, на їх думку, є застосування симбіозу методів для оцінки конкурентоспроможності або певних конкретних методів окремо у кожній ситуації та за певними умовами, що склалися на підприємстві. При цьому, було виявлено, що найбільш простим і доступним у застосуванні вважається метод, побудований на теорії ефективної конкуренції, який, як правило, застосовується дослідниками більш часто. Ми згодні з вченими [3], які зазначають, що для розрахунку конкурентоспроможності, необхідно розділити показники на чотири групи, кожна з яких потребуватиме окремого аналізу та розрахувати коефіцієнт конкурентоспроможності підприємства [2; 3, с. 116; 4].

Ми згодні з К.О. Васьковською [5; 6, с. 53-55], яка при пошуку найефективнішого методу забезпечення конкурентоспроможності на підприємстві виділила поняття «компетитивність функціонування підприємства» та об'єднала два методи, а саме метод побудований на основі теорії ефективної конкуренції - метод оцінювання ефективності та компетитивності функціонування підприємства [5; 6, с. 54], що було представлено автором у вигляді КЕФ-аналізу (комплексний методичний підхід до аналізу конкурентоспроможності підприємства), який дозволяє проаналізувати ефективність діяльності промислового підприємства та його компетитивність у комплексі, за допомогою певної системи показників [2, с. 116], але слід зауважити, що даний метод оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств малого бізнесу, так як не приймає до уваги специфіку ведення та управління саме малим бізнесом [2, с. 116-117].

На нашу думку, при виборі певного методу оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства, необхідно враховувати обмеження, які базуються на теорії обмежень, що розглядається вченими як спосіб управління операційною діяльністю підприємства. Так, як зазначає С. Голов [7, с. 40], «теорія обмежень (ТОС - Theory of Constraints) - це теорія управління, згідно з якою кожне підприємство має принаймні одне обмеження, яке заважає йому заробляти гроші». С. Голов зазначає, що у ТОС обмеженням вважається все, що обмежує продуктивність підприємства та перешкоджає йому у досягненні головної мети – отримання прибутку, а процес вдосконалення у ТОС групується на аналізі та управлінні обмеженнями. На наш погляд, такі обмеження найчастіше виникають саме в операційній діяльності підприємства. Ключовими показниками, що розраховуються для оцінки рівня конкурентоспроможності при застосуванні ТОС

є продуктивний маржинальний дохід, запаси та операційні витрати [7, с. 40]. Так, К.О. Васьковська при формуванні показників для аналізу ефективності окремих видів операційної діяльності підприємства для проведення аналізу ефективності його функціонування виділяє часткові показники, а саме: маржинальний прибуток, маржинальний прибуток на одиницю, коефіцієнт маржинального прибутку, критичний обсяг виробництва, показники безпеки основної операційної діяльності та відносить їх до групи показників безпеки основної операційної діяльності підприємства [5]. Тому при застосуванні методу компетитивності, а отже й КЕФ-аналізу й в тому числі аналізу ефективності окремих видів діяльності підприємства необхідна певна його адаптація для підприємств малого бізнесу з врахуванням саме теорії обмежень.

Таким чином, проведені дослідження дозволяють зробити висновки:

- в наш час неможливим є виділення конкретного, найефективнішого та найоптимальнішого для всіх підприємств методу оцінки рівня конкурентоспроможності, кожен з методів має як свої певні переваги так і значні недоліки;
- як показала практика, жоден з досліджених методів підвищення рівня конкурентоспроможності не враховує особливості підприємств саме малого бізнесу;
- найбільш узагальнюючим методом, на наш погляд, є КЕФ-аналіз, що об'єднує у собі декілька ефективних методів, але який також не враховує особливості управління підприємствами малого бізнесу і через це потребує певної адаптації та трансформування, для чого необхідні подальші дослідження;
- ефективним, на наш погляд, є вдосконалення методу компетитивності через врахування теорії обмежень, що потребує подальших досліджень.

Література

1. Баранюк Х.О. Analysis and structuring of external and internal factors of influence on competitiveness of enterprise/ Х.О. Баранюк // Економіка харчової промисловості. – 2017. – Т. 9, Вип. 1. – С. 30 - 37.
2. Баранюк Х.О. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємств: дослідження та удосконалення/ Х.О. Баранюк // Інноваційна економіка. – 2017. – № 5-6 (69). – С. 113 - 118.
3. Конкурентоспособность продукции и предприятия: [Монография] / [Буркинский Б.В., Лазарева Е.В., Агеева И.Н. и др.]; науч. ред. Б.В. Буркинский. – Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 2002. – 132 с.
4. Баранюк Х.О. Підприємства малого бізнесу: дослідження методів аналізу конкурентоспроможності/Розвиток фінансової системи сучасного підприємства: обліково-аналітичний аспект: монографія / [В.В. Немченко, Л.В. Іванченкова, Г.О. Ткачук, Н.М. Купріна та ін.] ; за аг. ред. доктора екон. наук, проф. В.В. Немченко; ОНАХТ. – Одеса: Фенікс, 2017. – С. 205-217
5. Васьковська К.О.: Розвиток управління конкурентоспроможністю підприємств харчової промисловості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»/ К.О. Васьковська – Одеса, 2015. – С. 8-12.

6. Васьковская Е.А. Методический подход к анализу конкурентоспособности деятельности предприятий винодельческой промышленности/ Е.А. Васьковская // Социально-экономические явления и процессы. – 2013. – № 1 (047). – С. 52- 56.
7. Голов С. Управлінський облік на основі теорії обмежень/С. Голов// Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 6 – С. 40 - 48.

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВАМИ ГАЛУЗІ ХЛІБОПРОДУКТІВ

Гордієнко Л.Л., к.т.н., доцент, Відоменко І.О., к.е.н., доцент
Одеська національна академія харчових технологій

Вступ. З посиленням конкурентної боротьби, як всередині країни, так і на зовнішніх ринках, українським підприємствам необхідно застосовувати стратегічний інструментарій для підвищення власної конкурентоспроможності. Основним стратегічним інструментом підвищення конкурентоспроможності підприємства є ефективна конкурентна стратегія, яка дозволить підприємству створити та підтримувати довготривалу конкурентну перевагу.

Матеріали і методи. Над проблемою створення та підтримки довготривалої конкурентної переваги працює величезна кількість вчених та практиків, серед яких: М. Портер, А.Дж. Стрікланд, А.А. Томпсон, І.Ансоф, О.С. Віханський, В.Д. Маркова, С.А. Кузнецова, Г.В. Козаченко, А.Є. Воронкова, Є.Н. Коренев, О. Пушкар, О.Трідел, Ю.А. Юданов, Г. Пастернак-Таранушенко, В. Рожок, Т.А. Репіч та ін.[1-4]. Однак в цих дослідженнях мало приділено уваги практичним питанням формування довготривалої конкурентної переваги підприємств галузі хлібопродуктів. Тому обрана тема дослідження є актуальною, метою ж даного дослідження є обґрунтування необхідності підвищення кваліфікації персоналу, як дієвого інструменту формування конкурентної стратегії, та визначення основних категорій персоналу підприємств галузі хлібопродуктів, які потребують першочергового та регулярного підвищення кваліфікації через їх безпосередній вплив на конкурентну стратегію підприємства.

Для досягнення поставлених цілей в процесі даної роботи використовувалися такі методи: аналізу, синтезу, логічного узагальнення і порівняння.

Результати дослідження. В своїй роботі «Стратегія конкуренції» М.Портер[2] представляє три види стратегій, спрямованих на підвищення конкурентоздатності (рис. 1). Компанія, яка хоче створити собі конкурентні переваги, повинна зробити стратегічний вибір, щоб не «втратити своє обличчя». Для цього є три загальні стратегії: 1) лідирування у зниженні витрат; 2) диференціація; 3) фокусування (особлива увага).

Стратегія лідирування у витратах, відповідно до автора концепції М.Портера[2], має за мету створення сталої переваги над конкурентами за рівнем витрат і її подальше використання для опанування часткою ринку за рахунок більш низьких цін або отримання додаткового прибутку від продажу продукції за

21. ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 60
Мельник Ю. М.,
22. СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА 62
Баранюк Х.О.
23. ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВАМИ ГАЛУЗІ ХЛІБОПРОДУКТІВ 65
Гордієнко Л.Л., Відоменко І.О.
24. АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ 68
Агєєва І.М., Агаркова О.В.
25. ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ В МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ РИНКУ 72
Богач Ю.В.
26. ЛОГИСТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА В НАПРАВЛЕНИИ ВЕКТОРА БЕЛАРУСЬ-УКРАИНА 74
Кожевников Е.А.
27. ПРОГРАММИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 80
Степаненко Д. М.
28. ОГЛЯД РИНКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ 84
Савенко І.І., Міщенко А.І
29. ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ЗЕРНА 87
Басюркіна Н.Й.
30. МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОГРАДНО-ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ 90
Каламан О.Б., Мандрикін Д.В.
31. ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ 92
Брюшкова Н.О.
32. СТАНДАРТЫ ЭНЕРГОМЕНЕДЖМЕНТА: ПРЕИМУЩЕСТВА И ВОЗМОЖНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ 94
Пархоменко Н.В.
33. ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЦЕН НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННУЮ ПРОДУКЦИЮ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК 98
Шваякова О.В.
34. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧОЇ ПОЛІТИКИ 100
Бойко С.О., Вінська Ю.С.
35. ОГЛЯД РИНКУ СИРІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ 102
Скрипніченко Д.М., Дец Н.О., Дюдіна І.А., Ланженко Л.О.
36. ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОБЛІКУ 106
Демчук О.М.
37. СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА УРОВНЯ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ БЕЛАРУСИ И УКРАИНЫ 108
Фильчук Т.Г.
38. ПОЗИЦІОНУВАННЯ НОВОГО ПРОДУКТУ ДЛЯ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ НА СПОЖИВЧИЙ РИНОК УКРАЇНИ 113
Мардар М.Р., Устенко І.А., Кручек О.А., Свтушок О.В., Черевата Т.М., Значек Р.Р.
39. ВПЛИВ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ІНВЕСТИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 115
Ніколюк О.В., Левчук Ю.С.
40. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДЕЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ 118
Лобочька Л.Л., Фрум О.Л.